

	URZĄD STATYSTYCZNY W WARSZAWIE ul. 1 Sierpnia 21, 02-134 Warszawa		
	Informacja sygnalna	Data opracowania: 21.07.2017 r.	
Kontakt: e-mail: sekretariatUSWAW@stat.gov.pl tel. 22 464 23 15 faks 22 846 76 67 Internet: warszawa.stat.gov.pl			

**FUNKCJONOWANIE PIECZY ZASTĘPCZEJ, PLACÓWEK WSPARCIA DZIENNEGO
ORAZ ZAKŁADÓW STACJONARNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ
W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM W 2016 R.**

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła.

Źródłem prezentowanych danych są roczne sprawozdania statystyczne:

- *PS-01 – sprawozdanie instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz placówek wsparcia dziennego,*
- *PS-02 – sprawozdanie rodzinnej pieczy zastępczej,*
- *PS-03 – sprawozdanie zakładu stacjonarnego pomocy społecznej.*

W danych (wyrażonych w liczbach bezwzględnych i względnych) mogą wystąpić drobne rozbieżności w sumowaniu na ogółem wynikające z automatycznych zaokrągleń. Liczby te są poprawne merytorycznie.

* * *

W 2016 r.:

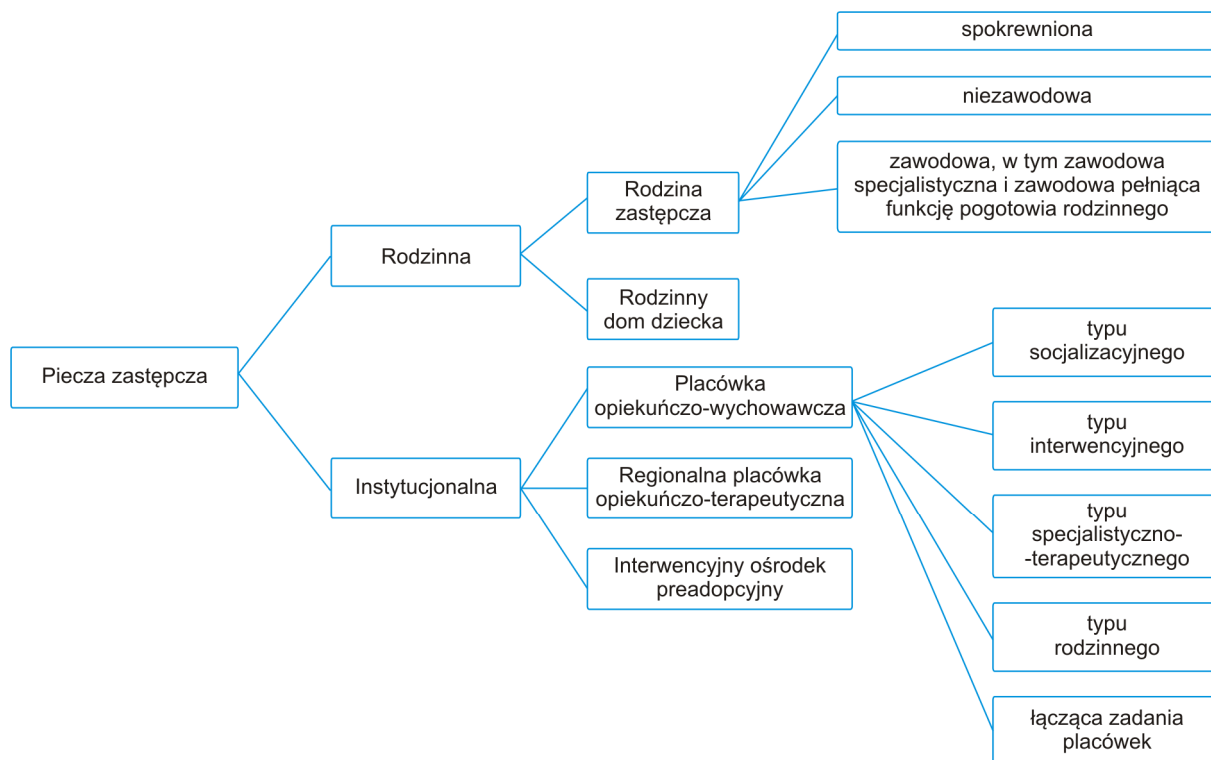
- opiekę nad dziećmi sprawowało 4319 rodzin zastępczych i 42 rodzinne domy dziecka;
- w rodzinach zastępczych przebywało 5852 dzieci, a w rodzinnych domach dziecka 258;
- działało 129 placówek opiekuńczo-wychowawczych, w których przebywało 1789 wychowanków;
- funkcjonowało 278 placówek wsparcia dziennego, z których w ciągu roku korzystało 12147 dzieci;
- działalność w zakresie stacjonarnej pomocy społecznej prowadziło 250 zakładów, w których przebywało 14932 mieszkańców.

W porównaniu z 2015 r.:

- zmniejszyła się liczba rodzin zastępczych o 1,6%, natomiast odnotowano wzrost rodzinnych domów dziecka o 16,7%;
- o 1,6% dzieci mniej przebywało w rodzinach zastępczych, natomiast w rodzinnych domach dziecka więcej o 12,2%;
- zwiększyła się liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych o 12,2%, natomiast liczba wychowanków zmniejszyła się o 8,0%;
- wzrosła liczba placówek wsparcia dziennego o 3,7% oraz osób z nich korzystających o 7,1%;
- zmniejszyła się liczba zakładów stacjonarnych pomocy społecznej o 0,8%, przy jednoczesnym wzroście liczby mieszkańców o 0,9%.

Funkcjonowanie pieczy zastępczej, w tym placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych, jak również placówek wsparcia dziennego określa ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z 9 czerwca 2011 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 575, z późn. zm.). Ustawa od 1 stycznia 2012 r. zmieniła zasady organizowania pieczy zastępczej.

Formy pieczy zastępczej

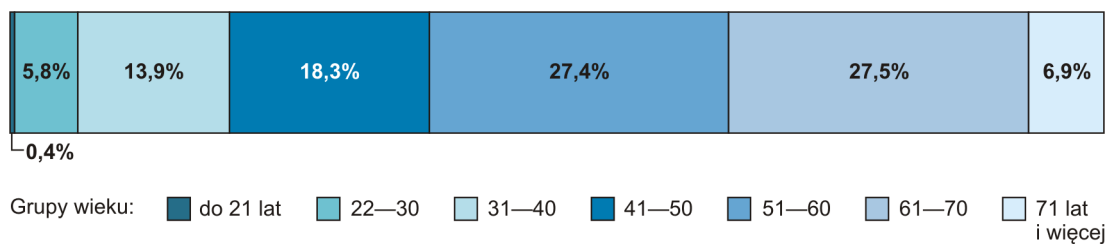
RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA

Na terenie województwa mazowieckiego w dniu 31 XII 2016 r. opiekę nad dziećmi sprawowało 4319 rodzin zastępczych (tj. mniej o 1,6% niż w 2015 r. i o 0,2% mniej niż w 2012 r.) i 42 rodzinne domy dziecka (więcej odpowiednio o 6 i 29). Większość rodzin zastępczych stanowiły rodziny spokrewnione z dzieckiem – 67,1% ogółu, rodziny zastępcze niezawodowe – 29,1% i zawodowe rodziny zastępcze – 3,8%. Rodzinną pieczę zastępczą tworzyły 2184 osoby samotne oraz 2177 małżeństw. Najczęściej pełnienia funkcji rodzinnej pieczy zastępczej podejmowały się osoby w wieku 51–70 lat, natomiast najrzadziej osoby do 21 roku życia.

Według stanu w dniu 31 XII 2016 r. w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 6110 dzieci (w tym 79,5% to osoby do 18 roku życia). Ich liczba zmniejszyła się zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim (o 1,1%), jak i z 2012 r. (o 0,7%). Najliczniejszą grupę stanowili wychowankowie w wieku 7–13 oraz 14–17 lat (odpowiednio 34,1% i 29,4%).

Charakterystyka osób pełniących funkcję rodzinnej pieczy zastępczej według grup wieku w 2016 r.

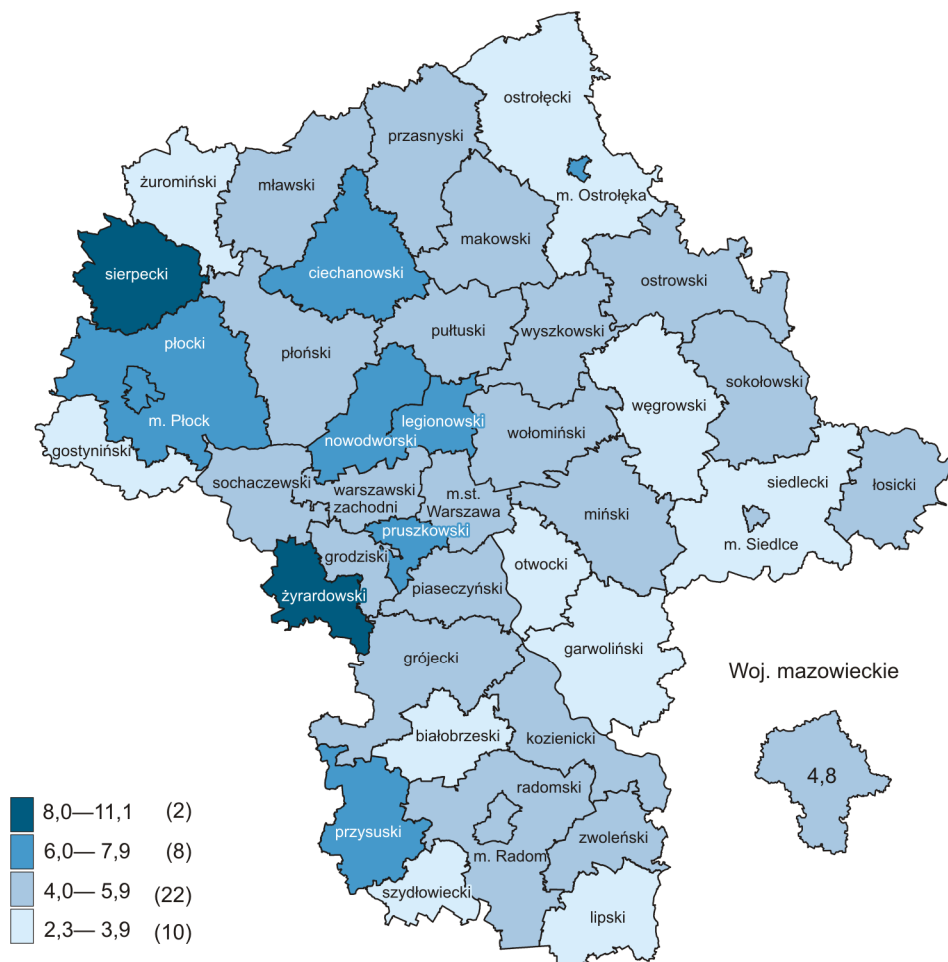
Stan w dniu 31 XII

W zbiorowości dzieci objętych opieką znajdowało się 538 osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności, 362 sieroty i 16 cudzoziemców. Wychowankowie umieszczeni po raz pierwszy w rodzinnej pieczy zastępczej stanowili 12,3% ogółu.

Dzieci do 18 roku życia przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej na 1000 dzieci w tym samym wieku w 2016 r.

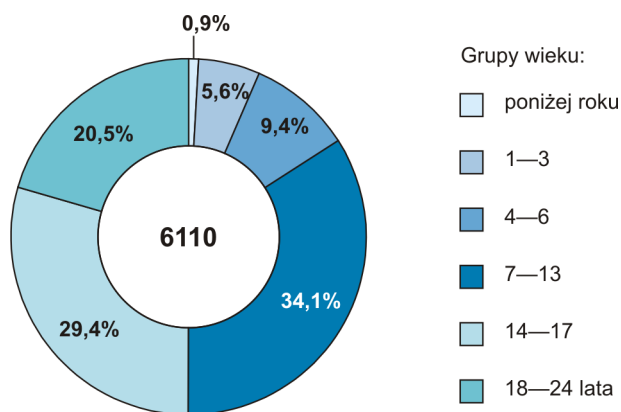
Stan w dniu 31 XII

Biorąc pod uwagę liczbę dzieci do 18 roku życia przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej na 1000 dzieci w tym samym wieku, najwyższy wskaźnik odnotowano w powiatach: żyrardowskim (11,1) i sierpeckim (8,3), a najniższy w powiatach: szydłowieckim (2,3) i żuromińskim (2,8).

Dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej według grup wieku w 2016 r.

Stan w dniu 31 XII

W województwie mazowieckim w 2016 r. rodzinną pieczę zastępczą opuściło 574 dzieci w wieku do 18 roku życia – z tego: 39,9% powróciło do rodziny naturalnej, 23,7% przekazano do adopcji, 19,3% umieszczono w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej, 11,3% umieszczono w instytucjonalnej pieczy zastępczej, 5,4% opuściło placówki z innych powodów, a 0,3% umieszczono w domu pomocy społecznej. Ponadto rodzinną pieczę zastępczą opuściło 358 wychowanków powyżej 18 roku życia. Spośród nich 263 osoby usamodzielnili się, w tym 226 założyło własne gospodarstwo domowe, a 20 powróciło do rodziny naturalnej lub krewnych.

W stosunku do 2015 r. ogólna liczba podopiecznych do 18 roku życia, które opuściły rodzinną pieczę zastępczą, zmniejszyła się o 8,6%, a w porównaniu z 2012 r. zwiększyła się o 23,2%. Natomiast w przypadku pełnoletnich podopiecznych ich liczba zwiększyła się zarówno w stosunku do 2015 r., jak i do 2012 r. odpowiednio o 14,0% i o 3,8%.

INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE

Na terenie województwa mazowieckiego w końcu grudnia 2016 r. dzieci pozbawione całkowitej lub częściowej opieki korzystały ze 129 całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz z 1 interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego. Pomimo wzrostu liczby placówek, zarówno w porównaniu z 2015 r. (o 12,2%), jak i z 2012 r. (o 31,6%), zmniejszyła się liczba miejsc (odpowiednio o 1,9% i o 0,9%) oraz liczba wychowanków (o 8,0% i o 5,0%). Wśród ogółu placówek opiekuńczo-wychowawczych przeważały placówki socjalizacyjne 56,6%, następnie placówki rodzinne 33,3%, a do pozostałych 10,1% należały placówki interwencyjne, specjalistyczno-terapeutyczne i placówki łączące zadania. Łączna liczba miejsc wyniosła 1935, w tym 67,4% to miejsca w placówkach socjalizacyjnych, a tylko 2,0% to miejsca w placówkach specjalistyczno-terapeutycznych.

Tabl. 1. **Placówki opiekuńczo-wychowawcze według typu placówki**
Stan w dniu 31 XII

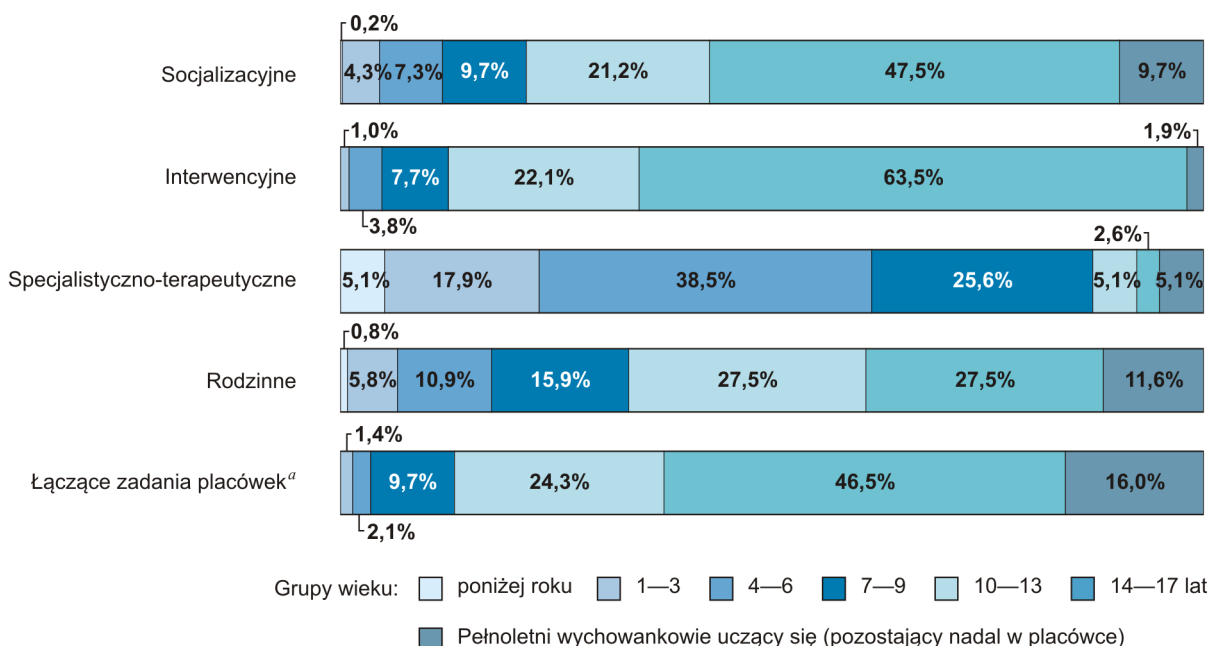
Wyszczególnienie	2012	2015	2016					
	ogółem			z tego				
				socjaliza- cyjne	interwen- cyjne	specjali- styczno- terapeu- tyczne	rodzinne	łącznie zadania placówek ^a
Placówki	98	115	129	73	5	2	43	6
Miejsca	1953	1973	1935	1305	123	38	302	167
Wychowankowie.....	1883	1945	1789	1244	104	39	258	144
w tym sieroty i półsieroty	459	407	377	269	16	1	54	37

^a Socjalizacyjnych, interwencyjnych, specjalistyczno-terapeutycznych.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych, które zapewniały stałą opiekę całodobową, w ostatnim dniu roku przebywało 1789 wychowanków. Najwięcej z nich – 69,5% przebywało w placówkach socjalizacyjnych, a najmniej 2,2% w placówkach specjalistyczno-terapeutycznych.

Struktura wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych według typu placówki i grup wieku w 2016 r.

Stan w dniu 31 XII

^a Socjalizacyjnych, interwencyjnych, specjalistyczno-terapeutycznych.

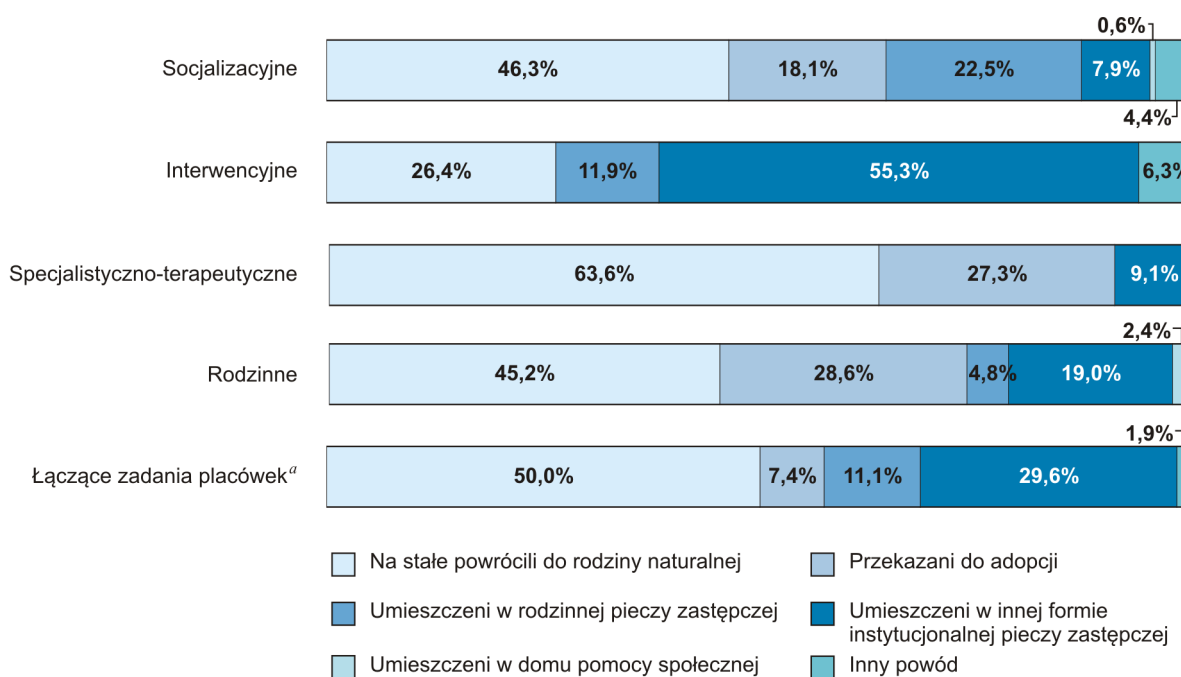
W końcu 2016 r., podobnie jak w latach ubiegłych, w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, umieszczono więcej chłopców (901) niż dziewcząt (888). Najliczniejszą grupę podopiecznych (44,5%) stanowiły osoby w wieku 14–17 lat (tj. mniej o 5,2% niż w 2015 r. i o 12,0% mniej niż w 2012 r.), a najmniej liczną (0,4%) dzieci poniżej 1 roku życia (mniej odpowiednio: o 66,7% i o 72,0%). Spośród wszystkich podopiecznych placówek opiekuńczo-wychowawczych 178 osób to pełnoletni wychowankowie kontynuujący naukę i pozostający nadal w placówce (więcej o 3,5% w stosunku do 2015 r. i o 53,4% w porównaniu z 2012 r.). Większość z nich (68,0%) przebywało w placówkach socjalizacyjnych.

Na podstawie orzeczenia sądu do zakładów przyjęto 1761 podopiecznych – w większości (70,0%) osoby te trafiły do placówek socjalizacyjnych. Opieką objętych zostało 129 osób chorujących przewlekłe i 174 osoby niepełnosprawne. Dzieci i młodzież umieszczona w jednostce po raz pierwszy stanowiła 56,6% ogółu wychowanków. Jedynie 2,7% wychowanków było sierotami biologicznymi, a 18,3% – półsierotami. W placówkach przebywało również 11 małoletnich matek oraz 18 cudzoziemców.

W ciągu 2016 r. – 581 wychowanków w wieku do 18 roku życia z różnych powodów opuściło placówki opiekuńczo-wychowawcze. Było ich o 4,9% mniej w porównaniu z 2015 r. i o 34,4% mniej w stosunku do 2012 r. Najlicniejsza grupa (41,5%) to podopieczni, którzy powrócili do rodziny naturalnej. Powodem opuszczenia placówki przez 23,8% wychowanków było przeniesienie do innych form instytucjonalnej pieczy zastępczej. Do rodzinnej pieczy zastępczej odeszło 16,9% wychowanków. Nową rodzinę dzięki adopcji znalazło 13,1% wychowanków, 4,1% osób opuściło placówki z innych powodów, natomiast 0,5% osób umieszczono w domu pomocy społecznej.

Ponadto 234 pełnoletnich wychowanków (o 9,7% mniej niż rok wcześniej, ale o 10,9% więcej niż w 2012 r.) opuściło placówki, z tego 48,3% założyło własne gospodarstwo domowe, 41,5% powróciło do rodziny naturalnej i 10,3% opuściło placówki z innych powodów.

Struktura wychowanków do 18 roku życia według powodów opuszczenia placówek opiekuńczo-wychowawczych w 2016 r.

^a Socjalizacyjnych, interwencyjnych, specjalistyczno-terapeutycznych.

W swojej działalności placówki opiekuńczo-wychowawcze wspierane były pracą wolontariuszy. W ciągu całego roku we wszystkich typach placówek na terenie województwa mazowieckiego bezinteresowną pomoc potrzebującym dzieciom i młodzieży świadczyło 313 wolontariuszy (o 17,8% mniej niż w ciągu 2015 r., natomiast o 11,8% więcej niż w ciągu 2012 r.) – z tego 271 osób pomagało w placówkach socjalizacyjnych, 13 osób w placówkach specjalistyczno-terapeutycznych, 12 osób w placówkach rodzinnych, 9 osób w placówkach łączących zadania placówek i 8 osób w placówkach interwencyjnych.

PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO

Rodziny wychowujące dzieci w wieku szkolnym, a zwłaszcza rodziny, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w stosunku do swoich dzieci, potrzebują pomocy w zakresie organizowania tym dzieciom czasu wolnego, pokonywania trudności szkolnych, radzenia sobie z zaburzeniami zachowania, itp. Ważną rolę w sferze pomocy w opiece i wychowaniu pełnią placówki wsparcia dziennego.

W województwie mazowieckim według stanu w dniu 31 XII 2016 r. opiekę dzienną zapewniało 278 placówek wsparcia dziennego prowadzonych w formie opiekuńczej, specjalistycznej, pracy podwórkowej lub w połączonych formach (w porównaniu z rokiem poprzednim ich liczba zwiększyła się o 3,7%, a w stosunku do 2012 r. zmniejszyła się o 9,4%). Dysponowały one 9017 miejscami, w tym najwięcej (69,1%) w placówkach opiekuńczych. W ciągu 2016 r. w placówkach wsparcia dziennego opieką objęto 12147 dzieci, tj. o 7,1% więcej niż w 2015 r., natomiast o 7,5% mniej niż w 2012 r.

Tabl. 2. **Placówki wsparcia dziennego według typu placówki**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2012	2015	2016				
	ogółem			z tego			
				opiekuńcze	specjalistyczne	pracy podwórkowej	w połączonych formach
Placówki	307	268	278	192	47	4	35
Miejsca	10315	8839	9017	6227	1370	118	1302
Korzystający	9167	8227	8311	5680	1242	108	1281
w tym osoby niepełnosprawne	315	274	355	114	169	3	69

Osoby pracujące z dziećmi były wspierane przez 412 wolontariuszy w placówkach opiekuńczych, 203 w placówkach w połączonych formach, 199 w placówkach specjalistycznych i 9 w placówkach pracy podwórkowej. W stosunku do poprzedniego roku ogólna liczba wolontariuszy w placówkach wsparcia dziennego zwiększyła się o 2,9%, natomiast w porównaniu z 2012 r. zmniejszyła się o 15,7%.

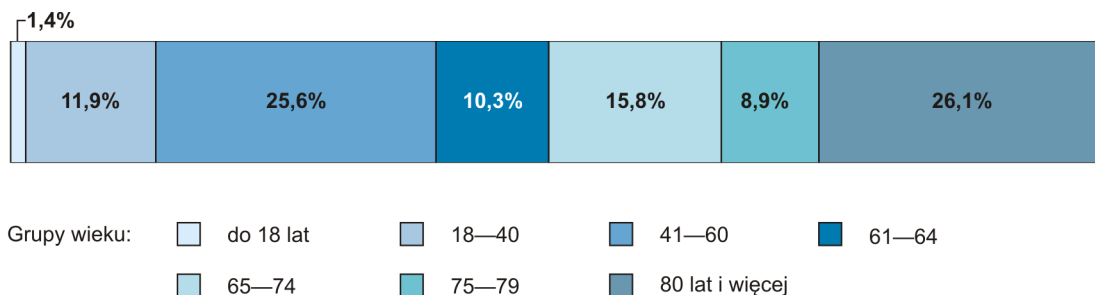
ZAKŁADY STACJONARNE POMOCY SPOŁECZNEJ

Opieką instytucjonalną objęte są nie tylko dzieci i młodzież pozbawione możliwości wychowywania się w rodzinie biologicznej, ale też inne osoby wymagające wsparcia jednostek świadczących usługi pomocy społecznej.

W województwie mazowieckim w końcu 2016 r. działalność w zakresie stacjonarnej pomocy społecznej prowadziło 250 zakładów (o 2 mniej niż w końcu 2015 r., ale o 26 więcej niż w 2012 r.) oraz 3 filie. Z ogólnej liczby zakładów – domy pomocy społecznej stanowiły 42,8%, placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, działające na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub statutowej 30,4%, schroniska lub domy dla bezdomnych 14,8%, rodzinne domy pomocy 3,6%, a domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży 3,2%. Zakłady stacjonarnej pomocy społecznej (łącznie z filiami) miały do dyspozycji 16368 miejsc – ich liczba zwiększyła się w stosunku do 2015 r. o 232, tj. o 1,4%, a w porównaniu z 2012 r. o 1778, tj. o 12,2%. Podobnie jak w latach poprzednich domy pomocy społecznej dysponowały największą liczbą miejsc (10048, tj. 61,4% ogółu).

Struktura mieszkańców zakładów stacjonarnych pomocy społecznej według grup wieku w 2016 r.

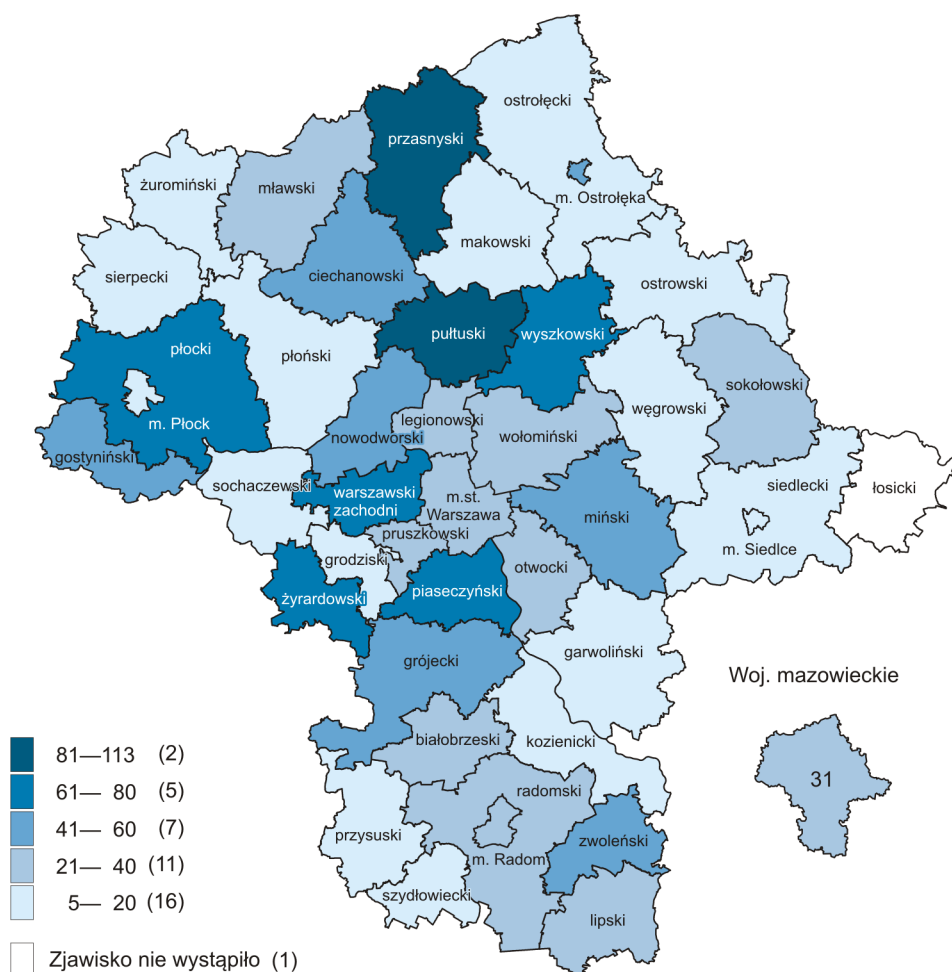
Stan w dniu 31 XII

Według stanu w końcu roku we wszystkich zakładach przebywało 14932 mieszkańców (o 0,9% więcej niż rok wcześniej i o 6,4% więcej niż w 2012 r.), wśród których 49,7% stanowiły kobiety. Pod względem struktury według wieku najmniej liczna była grupa osób młodych (do 18 roku życia), stanowiąca 1,4% ogółu mieszkańców, a najliczniejszą grupę stanowiły osoby co najmniej 61 letnie – 61,1%.

Miejsca w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej na 10 tys. ludności według powiatów w 2016 r.

Stan w dniu 31 XII

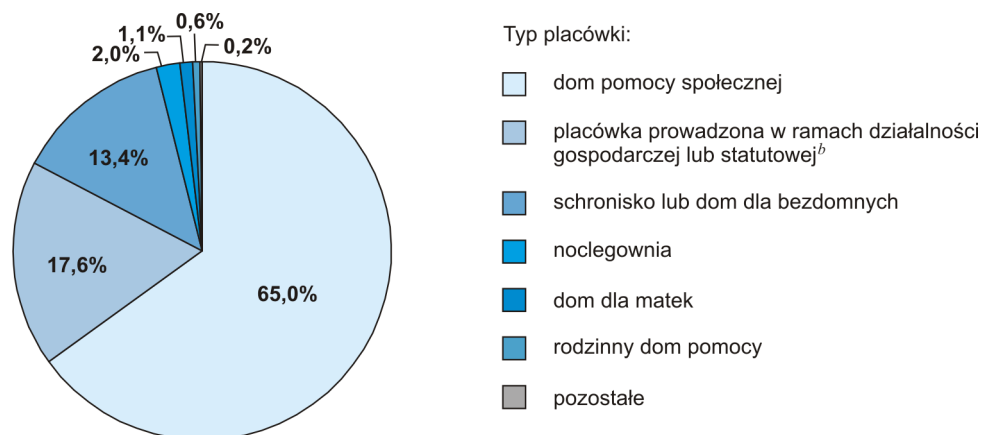

Powiaty województwa mazowieckiego charakteryzowały się znacznym zróżnicowaniem pod względem liczby miejsc w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej w relacji do liczby mieszkańców. Największą liczbą miejsc w przeliczeniu na 10 tys. ludności dysponowały placówki w powiatach: pułtuskim (113) i przasnyskim (85), najmniejszą zaś w powiatach: płońskim (5) oraz ostrowskim i ostrołęckim (po 7).

Średnio w województwie mazowieckim na 10 tys. ludności 28 osób przebywało w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej.

Struktura mieszkańców zakładów stacjonarnych pomocy społecznej^a według typu placówki w 2016 r.

Stan w dniu 31 XII

^a Łącznie z filiami. ^b Placówka zapewnia całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, działająca na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub statutowej.

Mieszkańcy przebywający w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej to osoby z różnego rodzaju schorzeniami, dlatego placówki przystosowują swoje budynki do potrzeb osób niepełnosprawnych. Najczęstszym udogodnieniem są pochylnie, podjazdy i platformy, które posiadało 171 placówek oraz windy, zainstalowane w 133 placówkach. Żadnych udogodnień dla osób niepełnosprawnych nie posiadały 43 placówki, tj. 17,2% ogółu.

Większość mieszkańców zakładów stacjonarnych pomocy społecznej, tj. 81,5% (o 1,9% więcej niż rok wcześniej i o 5,7% więcej niż w 2012 r.), przynajmniej w części uczestniczyła w finansowaniu swojego pobytu, pokrywając koszty z dochodów własnych, z czego zaledwie 7,7% z nich pokrywało koszty w pełnej wysokości. Dla 5,7% mieszkańców pobyt opłacany był całkowicie przez członków rodziny, a dla 3,3% przez gminę lub budżet państwa. Na umieszczenie w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej oczekiwało 2055 osób, tj. więcej o 58,7% niż w 2015 r. i o 4,2% niż w 2012 r. Najwięcej pensjonariuszy oczekiwało na miejsce w domach pomocy społecznej – 95,1% ogółu oczekujących.

Opiekę nad mieszkańcami zakładów stacjonarnych pomocy społecznej w końcu 2016 r. sprawowało 8187 osób. Personel medyczny liczył 1043 pielęgniarki, 213 fizjoterapeutów i 71 lekarzy. W domach pomocy społecznej pracowało 6941 osób (84,8% personelu zakładów stacjonarnych). Ponadto w bezinteresowną opiekę nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi zaangażowało się 654 wolontariuszy.